

Geniální děti patří do jedné lavice

(Test DNES, 15.9.2015, Michaela Svobodová)

Rozhovor

Roste vám doma malý génius? "Pošlete ho do školy pro talenty. Nadané děti patří k sobě. Vzájemně se stimulují a táhnou dopředu," radí psycholog Jiří Tyl, který se mimořádným talentům věnuje skoro 30 let. Bojuje za to, aby nadané děti chodily do specializovaných škol. Sám jednu založil.

- S talentovanými dětmi máte bohaté zkušenosti. Sám jste dvě vychoval. Jak jste poznal, že jsou vaši synové mimořádně nadaní?

Jednoduše. První slovo řekli do šestého měsíce. Přitom chlapci obvykle mluví později než dívky. Raný vývoj řeči je nejsilnější ukazatel vysokého IQ. Ale třeba takový spisovatelství talent se pozná až v pubertě, protože to chce disciplínu, znát souvislosti, udržet kontrolu nad textem.

- Šly vaše děti do školy pro nadané?

Starší syn Alan po obecné škole hrou chodil na soukromé osmileté gymnázium. Pak vystudoval obor psychologie zdraví na Karlově univerzitě. Mladší syn David je teď na osmiletém gymnaziu. Prvních pět let základní školy absolvoval na škole pro talentované děti Cesta k úspěchu, kde měl samé jedničky.

- Cesta k úspěchu je první škola pro talentované děti v Česku. Když vznikala, byl jste u toho. Jaké byly začátky?

Ta škola je moc pěkná, děti se v ní cítí naprosto skvěle. Ale než vznikla, to bylo něco. Ministerstvo nám dvakrát odmítlo udělit licenci. Tady zkrátka vadí, když někdo vybočuje. A škola pro nadané jim přišla příliš elitářská. Tak to ale není. Nadané děti jsou adaptovatelné, hladce proplouvají školami a zaměstnáními. Problémy v sociální oblasti, které občas mívají, neplynou ze samotného nadání, ale jednoduše z odlišnosti. Vymykají se, mohou mít odlišné chování. Mohou mít třeba geniální matematické uvažování, a přitom být nešikovné, mít problémy s řečí a podobně.

- Takže i kvůli svému odlišnostem by měly studovat výhradně ve školách pro nadané?

Je to výhodnější jak pro ně, tak pro celospolečenský přínos. Nadané děti si cení nadání, jiné odlišnosti nejsou pro ně tak důležité. Je známo, že vývoj talentu významně předbíhá třeba emoční dozrávání. Mladší syn, když šel do školy, měl naměřené IQ 140, ale emočně byl na mateřskou školu. Mezi svými se to lépe snáší. Ve skupině extrémně nadaných je velmi mnoho jedinců s genem zvědavosti a neposednosti - tedy takzvaným ADHD, mají ho například Bill Gates nebo Steve Jobs. Současná společnost tlačí na přizpůsobení: zvědavost je nepozornost, živost je neukázněnost. Jenže když budou všichni vzorně adaptovaní a poslušní, géniové zmizí. Kdo bude dělat převratné objevy v medicíně či kosmonautice?

- Chcete tím říct, že se u nás jejich talent potlačuje?

Ve Spojených státech je spousta elitních soukromých univerzit, výzkumných center. To je výkvět pro talenty, jenže když společnost taková zařízení nemá, tak bohužel talenty potlačuje. Navíc některé učitelky netuší, jak se k takto nadaným dětem chovat. Génius je výjimečný a potřebuje individuální přístup.

- Není ale na škodu, když nadané děti přijdou o kontakt s "normálními" vrstevníky?

Když jsme zakládali školu pro nadané, stále nám říkali, že vychováváme osamělé génie, kteří se nebudou umět adaptovat. Opak je pravdou. Nikdo z dětí, které chodí na základní školu pro talentované, s tím nemá problémy. Navíc jsou tam třídy maximálně po šestnácti dětech, což je mnohem lepší pro udržení koncentrace.

Talentované děti potřebují individuální přístup. Může to být třeba geniální matematik, a přitom mít

problémy s řečí.